



Natuurbescherming binnen de Omgevingswet

niveau 2
Voorman



GROENE
ERKENNINGEN **ibki**



UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

AOC
KEURMERK

WET NATUURBESCHERMING

Voorstellen

- Wie ben jij?
- Wat is je functie?
- Op welke manier ben jij omgegaan met 'beschermde' flora/fauna in je werk?
- Wat wil je leren/je doel voor deze cursus? Wanneer is voor jou deze cursus een succes?



Leerdoelen

- Leert de principes van de Natuurbescherming binnen de Omgevingswet en kan deze toepassen in de dagelijkse werkzaamheden.
- Ontvangt een werkinstructie en bijbehorende documentatie en geeft instructie aan medewerkers op de werkvloer.
- Bereid de werkzaamheden voor.
- Voert of laat deze door je team uitvoeren
- Rondt de werkzaamheden af
- Bij onvoorziene zaken; weet de juiste (administratieve) handelingen uit te voeren.



Studiebelasting / duur cursus

Niveau 2:

Cursus duur: twee cursusedagen (4 dagdelen)

Laatste dagdeel extern examen

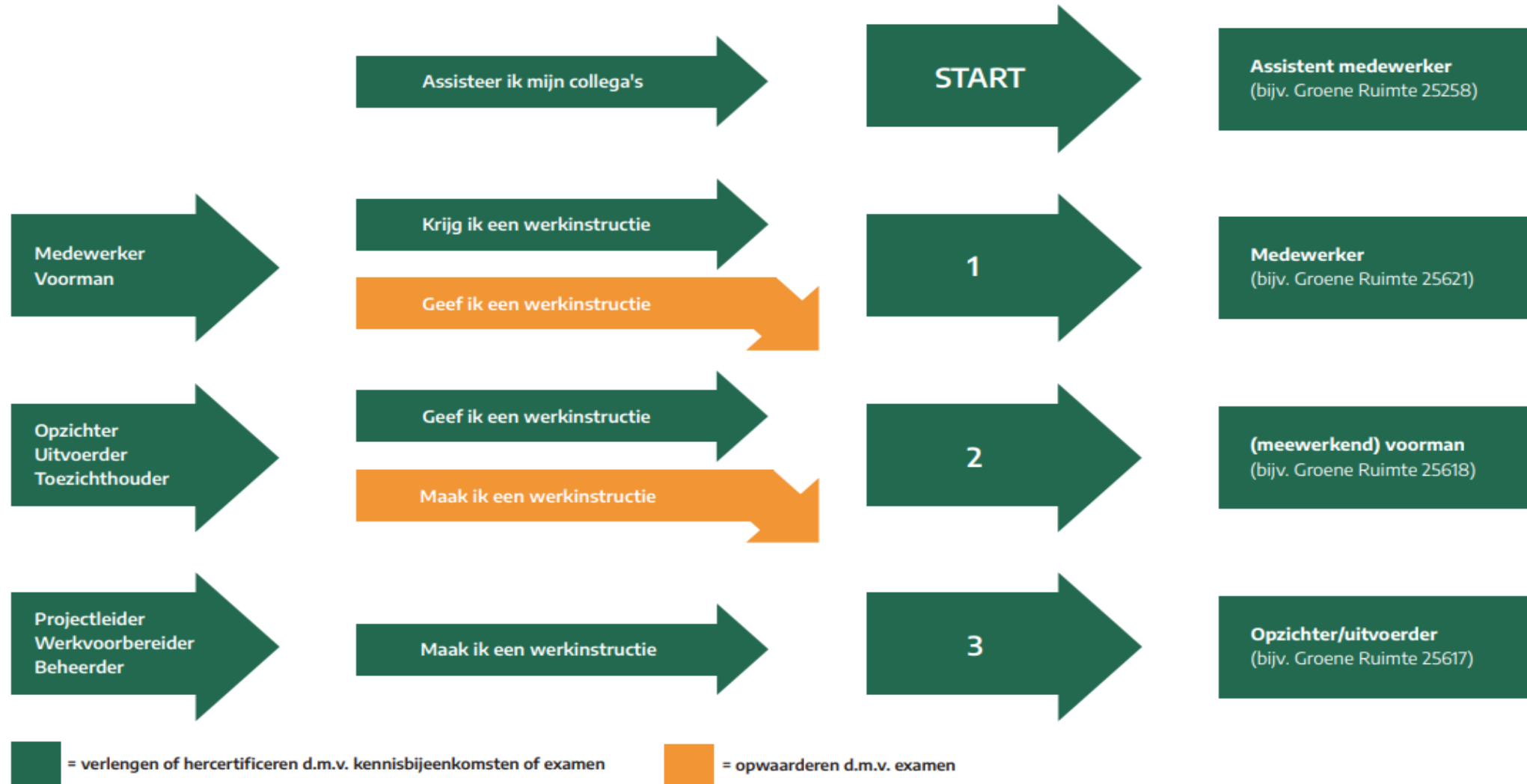
Bestaat uit: 30 meerkeuze vragen en casus
(werkinstructie kunnen geven)

Certificering

- Persoonsgebonden 5 jaar geldig
- Hercertificering 5 jaar geldig
- Niet organisatie gebonden



Routekaart zorgvuldig handelen



Hoofdstuk 1 Natuurbescherming binnen de Omgevingswet



Inleiding

- Het is een Nederlandse wet, Geldig in Nederland!
- Gebaseerd op Europese Richtlijnen
- Elk land binnen de EU heeft zijn eigen, nationale wet om de natuur te beschermen
- Geldt voor iedereen
- In heel Nederland

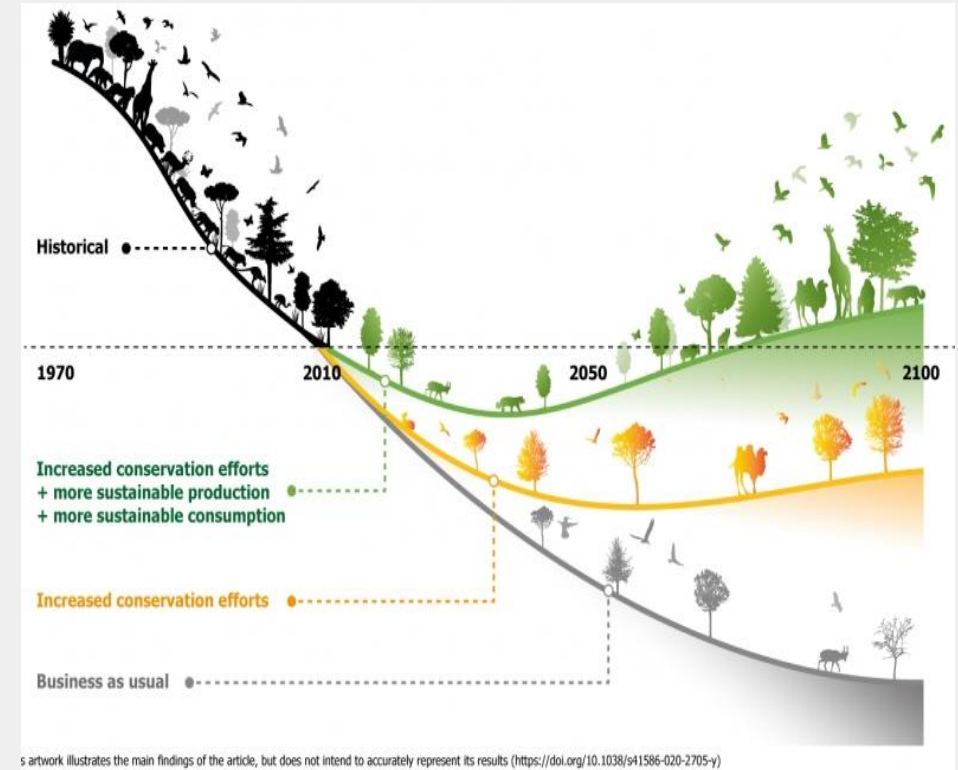
Inleiding

Wat is er verboden volgens die wet?

- Alle in het wild levende soorten (opzettelijk) te doden of te vangen
- Vaste rust- voorplanting en groeiplaatsen te beschadigen, vernielen of weg te nemen
- Eieren te beschadigen, rapen of te bezitten
- Specifieke beschermde soorten (opzettelijk) te (ver)storen
- Specifieke beschermde planten te plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen en/of vernielen.

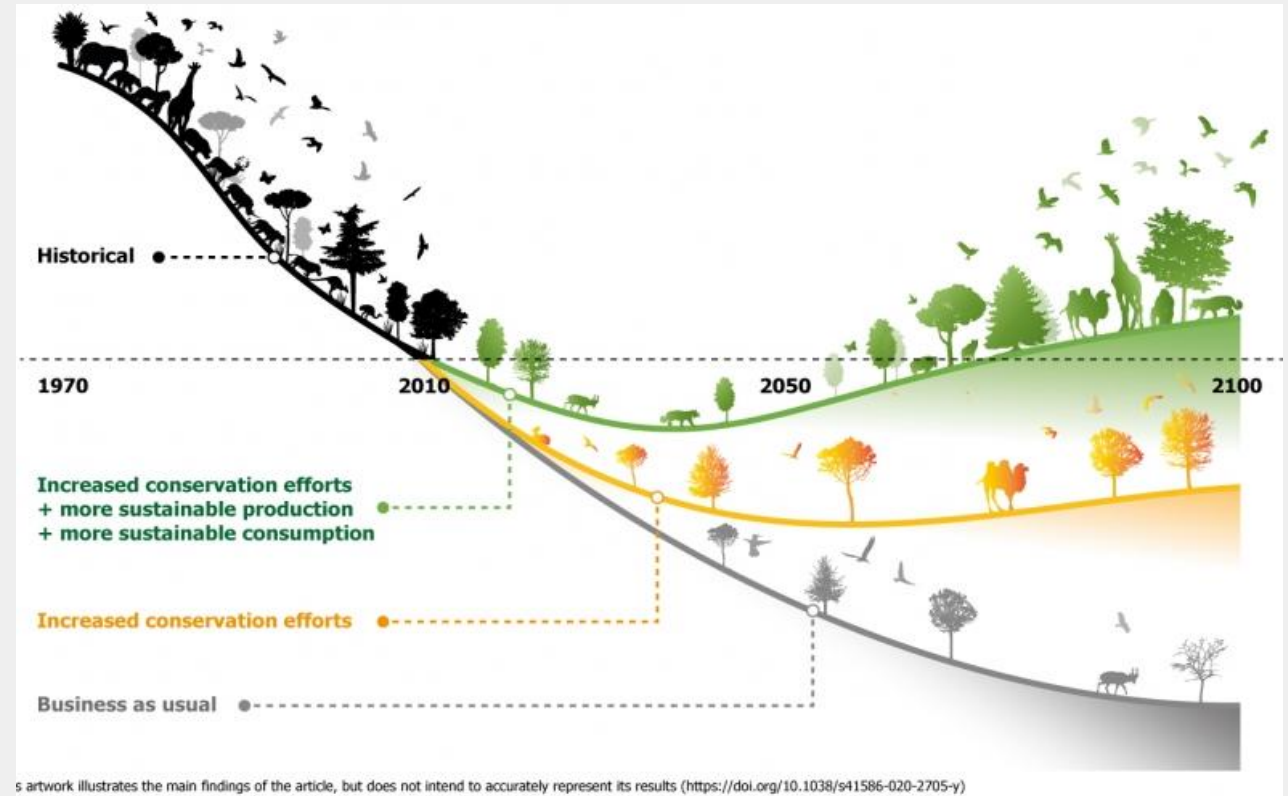
Doelstelling Natuurwetgevingen

- Behoud en herstel van de biodiversiteit (instandhouding soorten, biotopen en leefomgeving)
- Bescherming van planten- en diersoorten (bijna 2 miljoen soorten en 40.260 in Nederland)
- De mens heeft de aarde in bruikleen (ecosystemen)
- De mens heeft baat bij andere organismen (o.a. zuurstof, schoon water, voedsel, medicijnen)
- De mens deelt de aarde met andere organismen (alle organismen zijn van onvervangbare waarden)



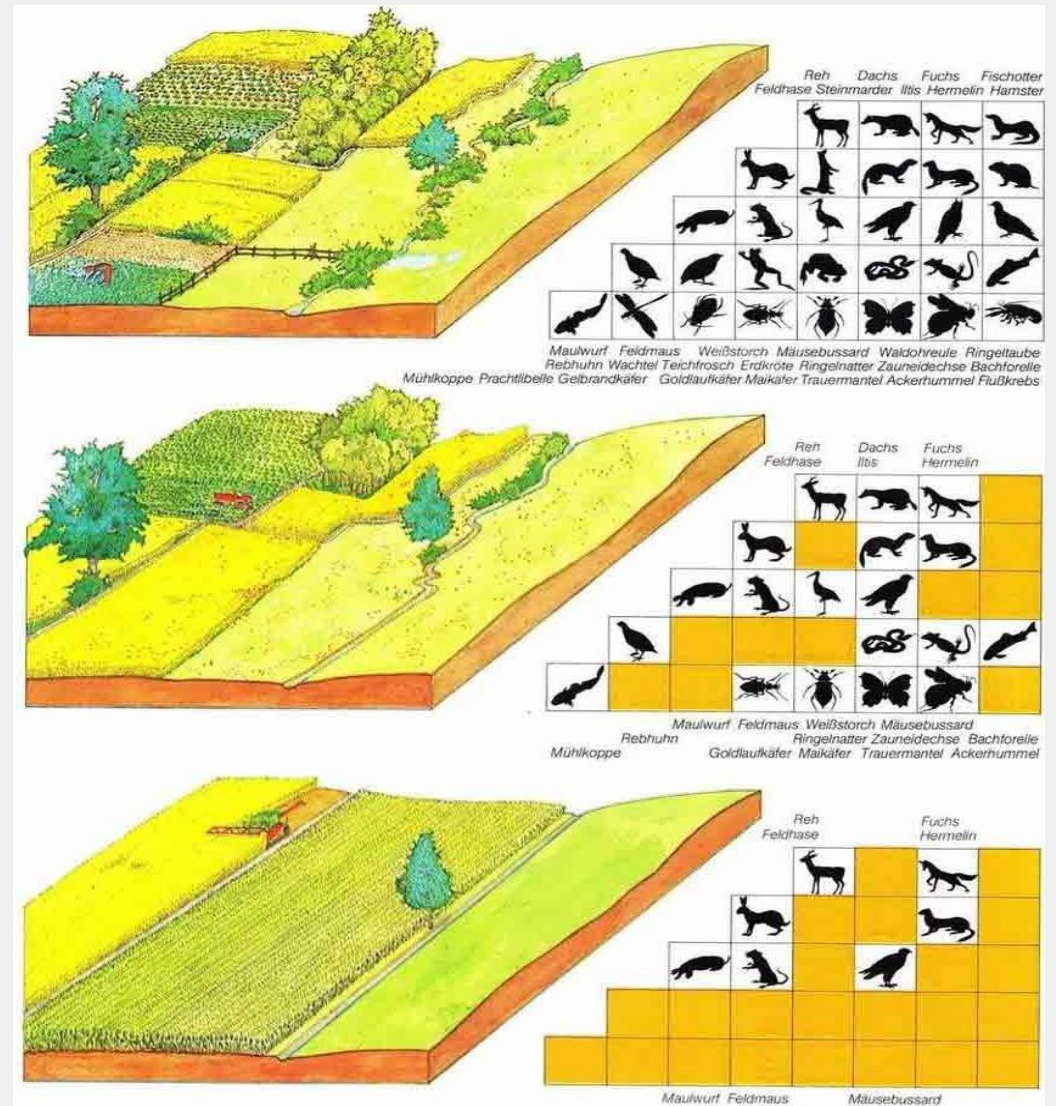
Doelstelling Natuurwetgevingen

- **Verordening**
 - Natuurherstelverordening
- **Wet**
 - Natuurbescherming binnen de Omgevingswet
- **Richtlijn**
 - Werken met een gedragscode



Natuurherstelverordening

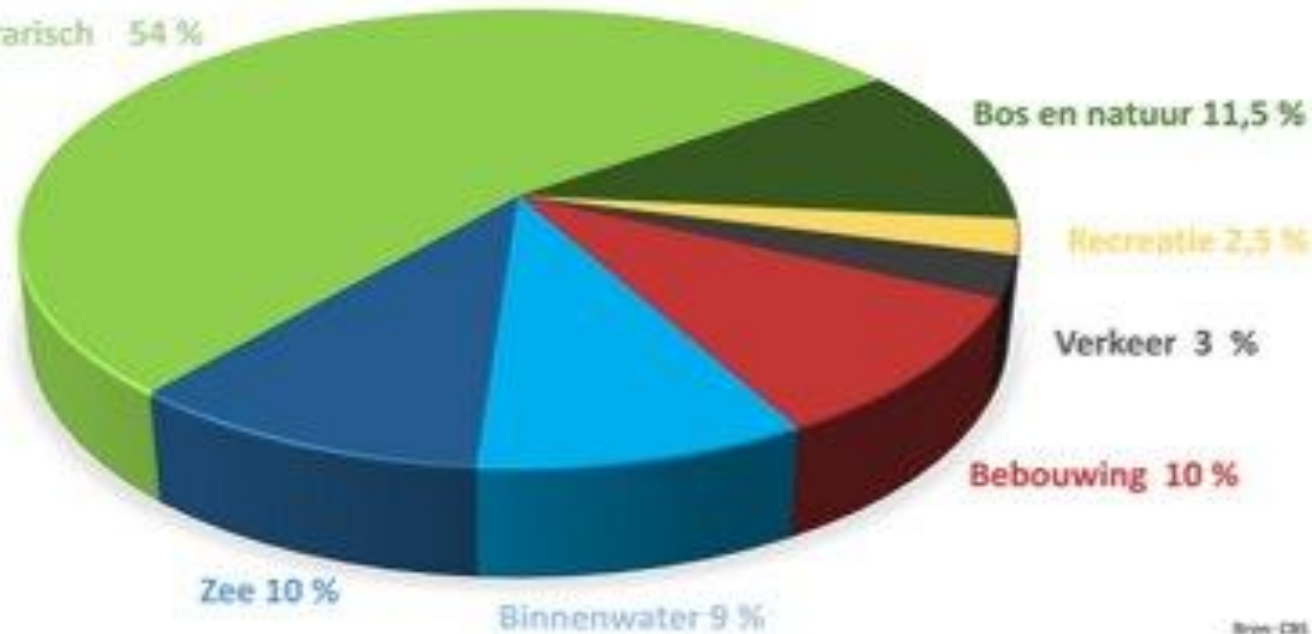
- Van kracht sinds 20 augustus 2024
- Geldt in alle lidstaten van de EU
- Binnen en buiten Natura 2000
- Elke lidstaat moet nationaal herstelplan maken (indienen 1-9-2026)
- EU-doelen: lidstaten treffen doeltreffende en gebiedsgebonden herstelmaatregelen in



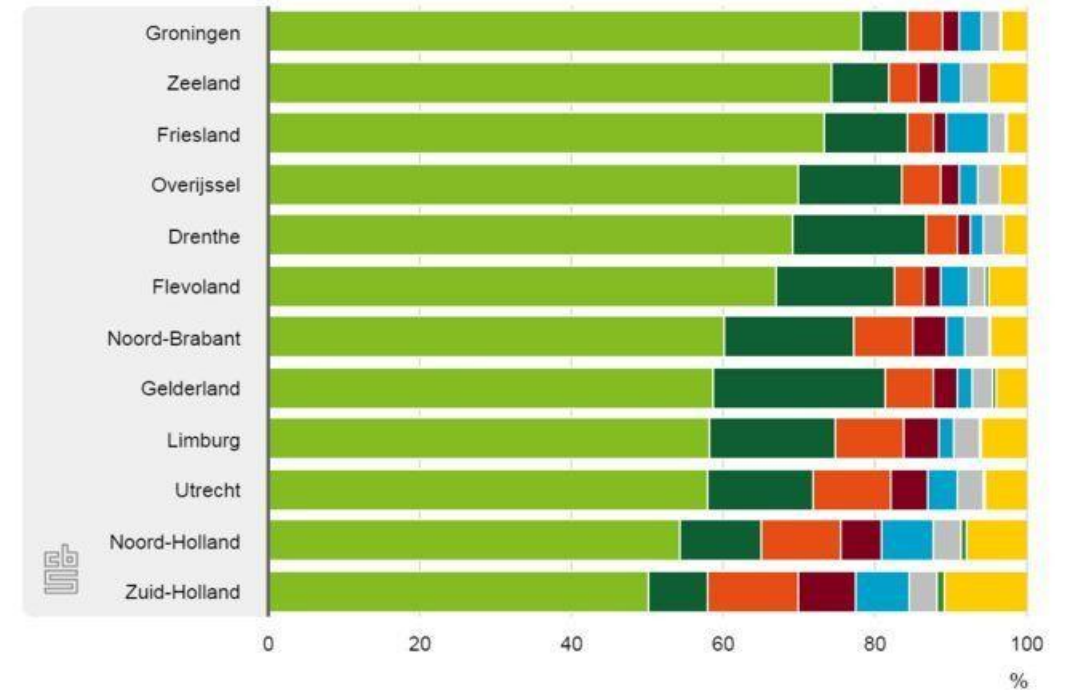
Bodemgebruik Nederland

GRONDGEBRUIK NEDERLAND

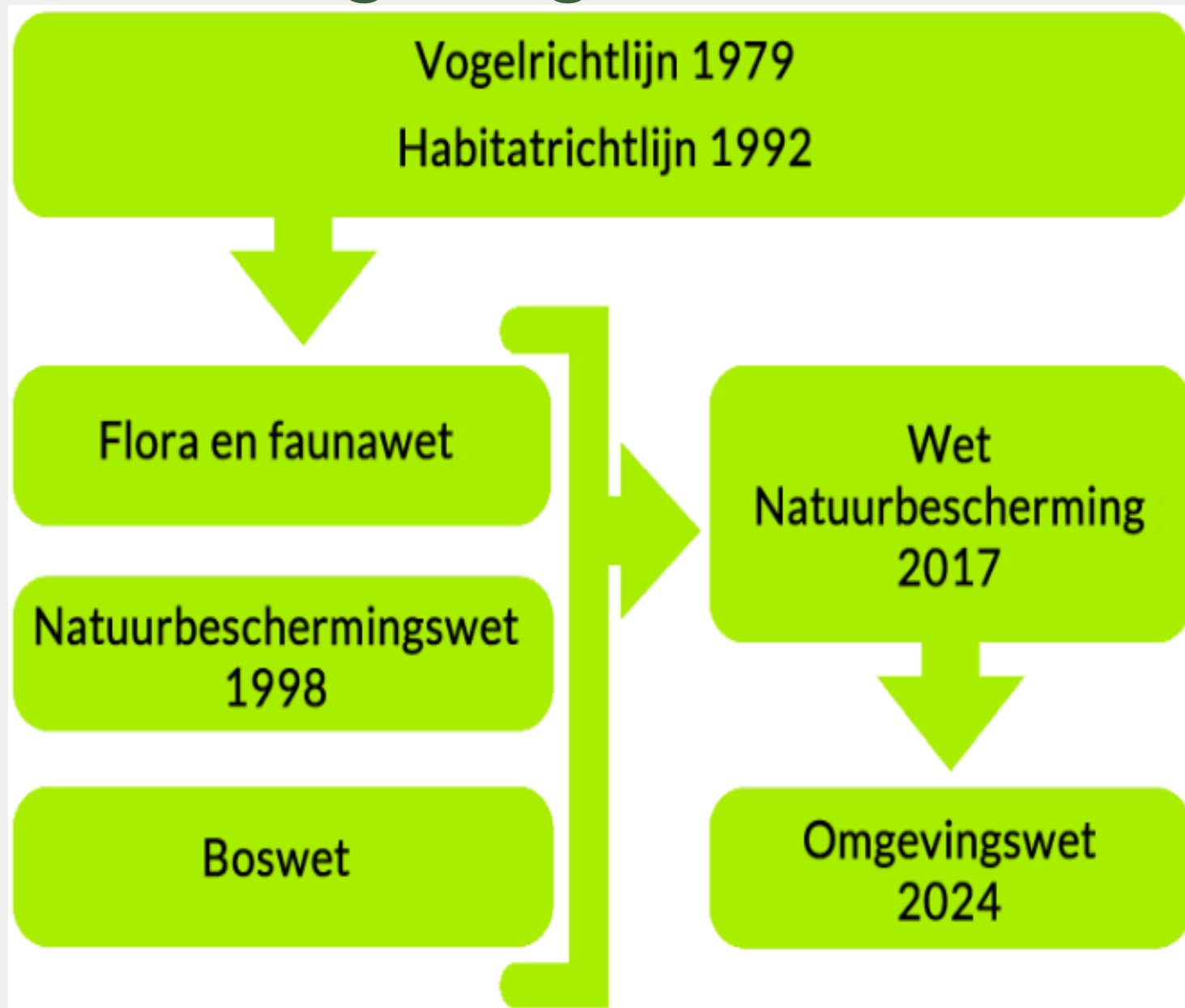
Agrarisch 54 %



Bodemgebruik, 2015



Wet: Natuurwetgeving Nederland



Reikwijdte

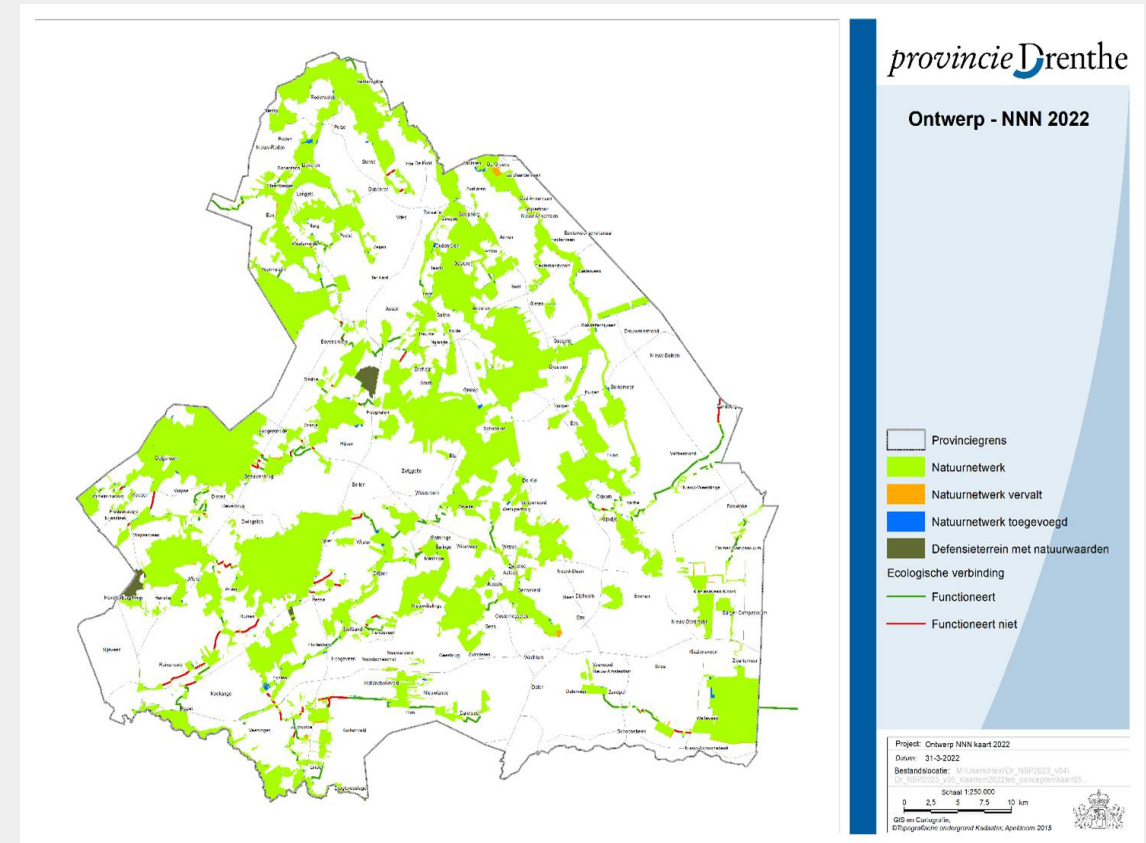
De wet gaat over:

- Alle in het wild levende plant- en diersoorten
- Verbod op opzettelijk:
 - doden of verwonden van soorten
 - verstoren van soorten
 - het beschadigen van verblijfplaatsen en leefgebieden
- Populaties in de leefomgeving

Onderdelen Omgevingswet-Natuurbescherming

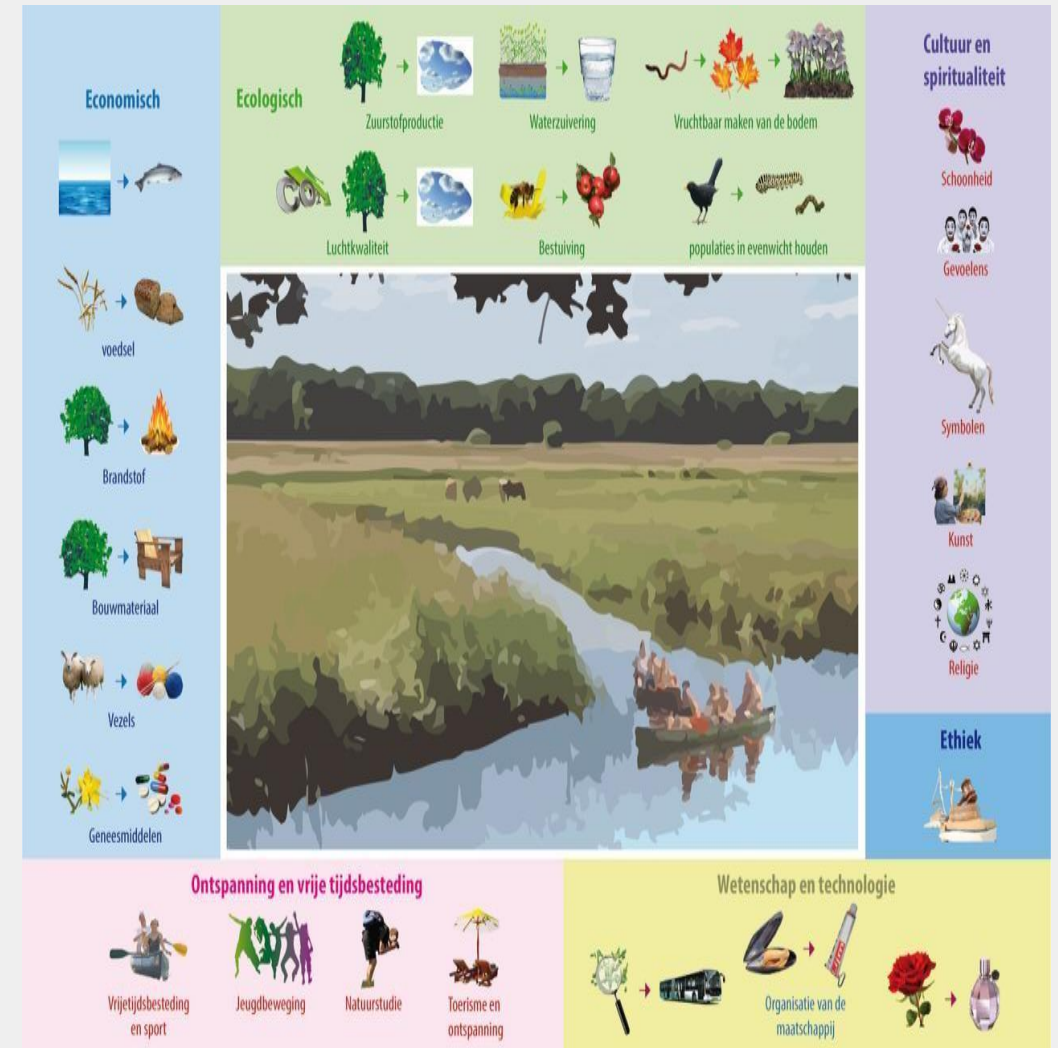
Gebieden

- Natura 2000
- Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- NNN Grote wateren en Noordzee
- Belangrijke weidevogelgebieden



Bescherming gebieden

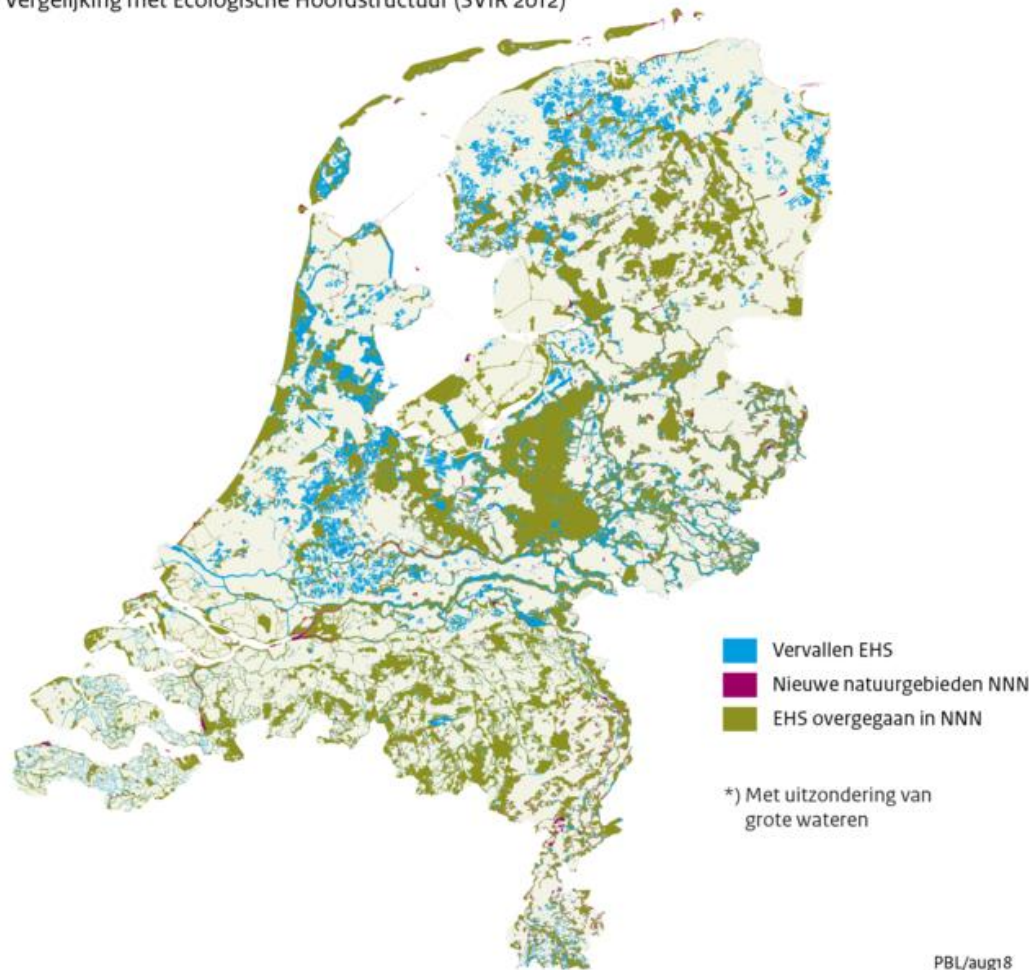
- Natura 2000-gebieden
- NNN-gebieden en verbindingszones
- Bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden
- Biologisch (unieke waarde van elke soort)
- Esthetisch (unieke natuur- en cultuur(historische) landschappen)
- Genetisch (wetenschap, o.a. geneeskunde, archeologie)
- Economisch (natuur als economische drager: toerisme & recreatie)



Natura 2000 en NNN-gebieden

Natuurnetwerk Nederland*, 2017

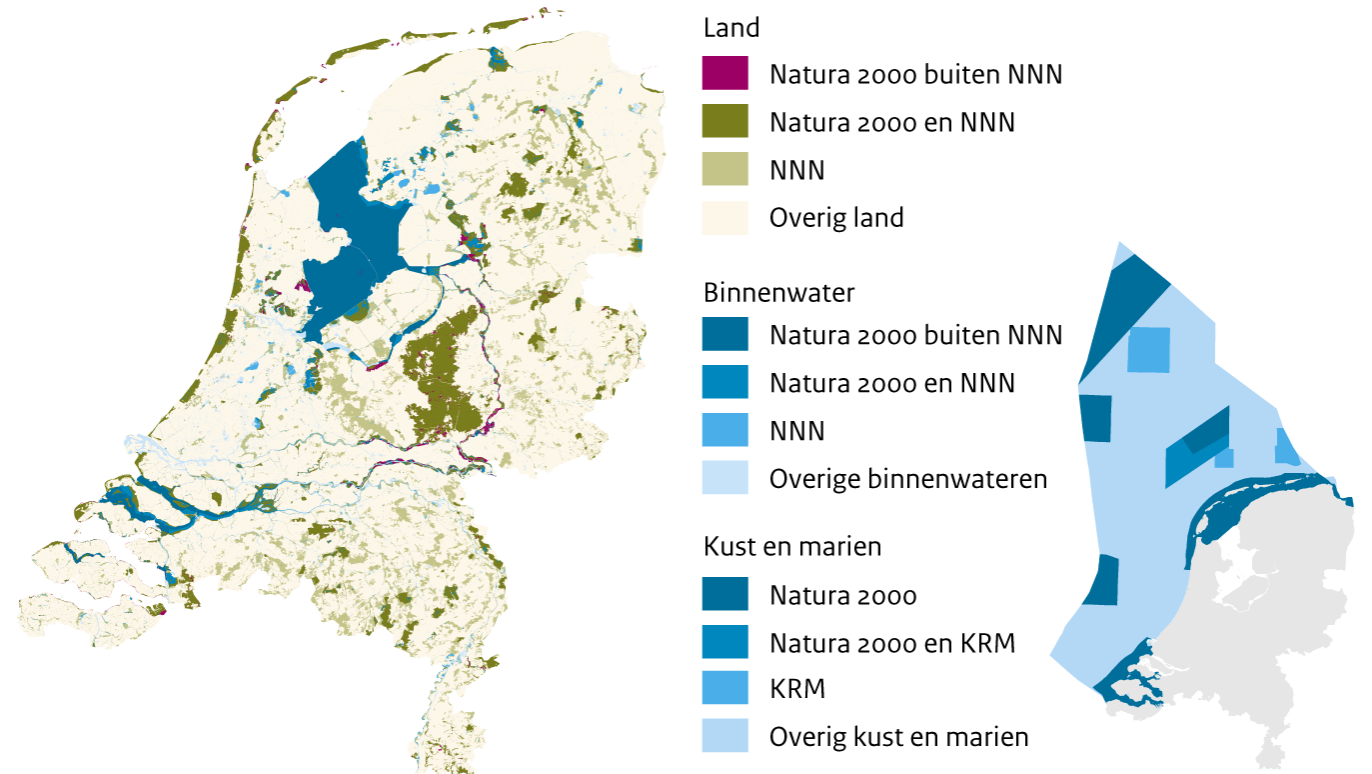
Vergelijking met Ecologische Hoofdstructuur (SVIR 2012)



Bron: provincies

PBL/aug18
www.clo.nl/nl205007

Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland, 2022/2023



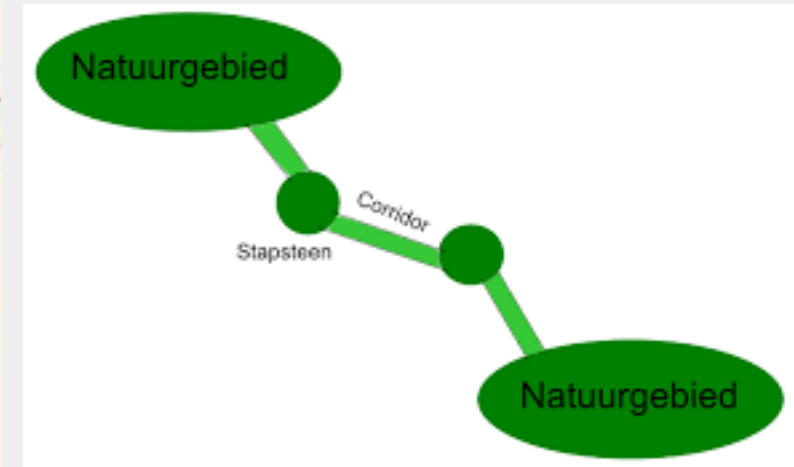
Bron: NNN: Bij12 en LNV (2022); Natura 2000 (2023) en KRW: I&W (2023); bewerking WUR

WUR/dec23
www.clo.nl/nl42505

NNN

Natuurgebieden
+
Ecologische verbindingzones
=
Natuur Netwerk Nederland

Hoofddoel van NNN is het
creëren van een netwerk van
natuurgebieden



Opdracht: zoek informatie op over Natura 2000-gebieden in of een andere provincie



Bargerveen

Drents-Friese Wold &
Leggelderveld

Drentsche Aa-gebied

Drouwenezand

Dwingelderveld

Elperstroomgebied

Fochteloërveen

Holtingerveld

Leekstermeergebied

Mantingerbos

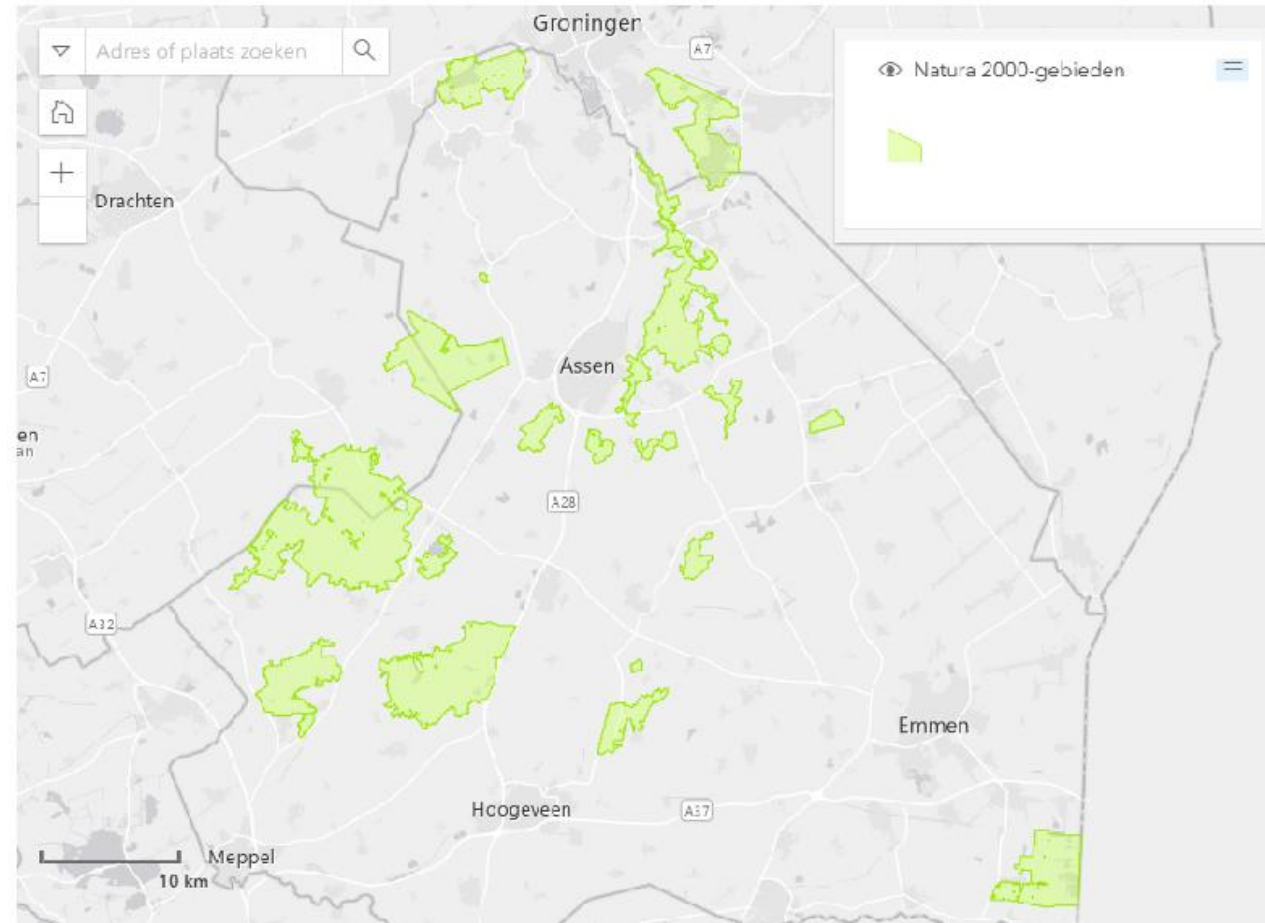
Mantingerzand

Norgerholt

Witterveld

Zuidlaardermeergebied

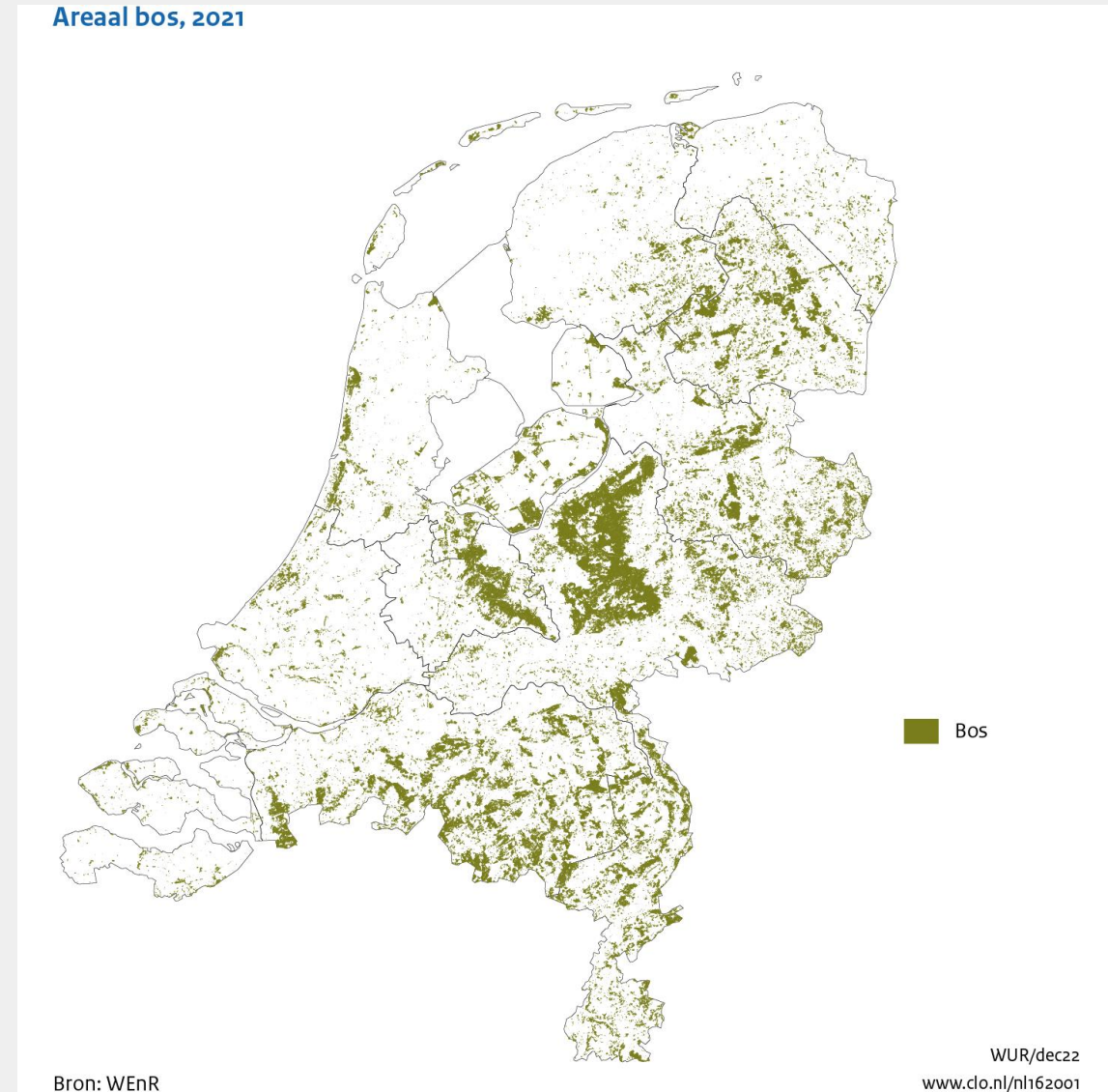
Hieronder vindt u de kaart met de Natura 2000-gebieden in deze provincie. Voor specifieke gebiedsinformatie kunt u een gebied selecteren met behulp van onderstaande kaart of via de alfabetische lijst naast de kaart.



Onderdelen Omgevingswet-Natuurbescherming

Bossen

- Kappen
- Herplantplicht
- Provincies hebben de regie



Bescherming bossen

Totaaloppervlak mag niet afnemen (<http://edepot.wur.nl/234396>)

Kapmelding bij provincie:

- Bij houtopstand buiten bebouwde kom
- Bosoppervlakte min. 1000 m² (ook als een deel gekapt wordt)
- Eén of meer rijen van 21 bomen of meer

Kapmelding RVO bij nationaal belang:

- Hoofdwegen
- Landelijke spoorwegen
- Hoofdvaarwegen
- Landelijke energie- en gastransportnetwerk

Herplantplicht binnen 3 jaar

Soms vrijstelling ivm realisatie/instandhouding Natura 2000-doel (meestal: verleend door provincie)



Onderdelen Omgevingswet-Natuurbescherming

Soorten

- Europees beschermde soorten
 - Vogelrichtlijn
 - Habitatrichtlijn
- Nationaal beschermde soorten
- Rode Lijst soorten (niet automatisch een beschermde status)
- Doelsoort (niet beschermd maar voor de opdrachtgever wel)



Beschermingsregimes

- Jaarrond beschermde **nesten** (evt. verschillen per provincie)
- **Algemeen vrijgestelde soorten** (nat. beschermd) per provincie of bevoegd gezag
- Bestrijden **invasieve soorten**



Algemene vrijstellingen (bijlage)

Bevoegd gezag kan een algemene vrijstellingen soorten afgeven.

Dit geldt alleen voor de vermelde soorten behorende bij de Nationaal beschermde soortenlijst.

Er mogen werkzaamheden uitgevoerd worden waarbij (gecontroleerde / aanvaardbare) schade veroorzaakt wordt rekening houdend met de zorgplicht!

Kennisloket - NatuurInclusief

Overzicht vergunningsvrije gevallen soorten ikv beheer, onderhoud en RO per bevoegd gezag

Op basis van door PS vastgestelde provinciale Omgevingsverordeningen en Or d.d. 1 oktober 2025

Nederlandse Naam	Wetenschappelijke Naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	Ministerie LWWN (art. 4.31 Oc)
Zoogdieren														
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bosmuis*	<i>Apodemus sylvaticus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>													
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>						✓1							
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Haas	<i>Lepus europeus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>						✓							
Hutspitsmuis*	<i>Crocidura russula</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Molmuis	<i>Arvicola scherman</i>						✓							
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Steenmarter	<i>Martes foina</i>			✓			✓2							
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Veldmuis*	<i>Microtus arvalis</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>					✓	✓						✓	✓
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>						✓							
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Amfibieën en reptielen														
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>						✓3							
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>						✓4							
Meerkikker	<i>Pelophylax ridibundus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	<i>Pelophylax klepton esculentus</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
wettelijke belangen:														
8.74l, lid 1, b, 6° Bkl	ikv RO en gebruik van gebieden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8.74l, lid 1, b, 9° Bkl	voorkomen onnodig lijden										✓			
8.74l, lid 1, b, 10° Bkl	ikv bestendig beheer of onderhoud landbouw of bosbouw	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8.74l, lid 1, b, 11° Bkl	ikv bestendig beheer of onderhoud overig	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
8.74l, lid 1, b, 12° Bkl	ikv bestendig beheer of onderhoud landsch kwaliteiten bepaald gebied	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
(geikt alleen voor vrijgestelde amfibieën) ikv bescherming wilde flora, fauna & habitats, en onderzoek & onderwijs (8.74l, lid 1, b, 1° en 4° Bkl)														
schadelijke handelingen:														
art. 11.54, lid 1, onder a Bal	doden	✓**	✓	✓**	✓	✓**	✓	✓	✓	✓**	✓	✓	✓	✓
art. 11.54, lid 1, onder a Bal	vangen	✓**	✓	✓**	✓	✓**	✓	✓	✓	✓**	✓	✓	✓	✓
art. 11.54, lid 1, onder b Bal	beschadigen of vernielen vaste voortplantings- of rustplaatsen	✓	✓	✓**	✓	✓	✓	✓	✓	✓**	✓	✓	✓	✓

Europese Vogelrichtlijn

Categorie 1- 5 jaarrond beschermd

1. nest en vaste rust- en verblijfplaats
2. nesten koloniebroeders
3. nesten van vogels op dezelfde plaats broeden (honkvast of bebouwing)
4. nesten van vogels die nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen. Als de broedplaats verloren is gegaan zijn buiten het broedseizoen deze niet beschermd.



Essentie van de verboden - Omgevingswet

<i>In de kolommen achter de verboden staan de verwijzingen naar de wetsartikelen</i>	Europese soorten			Nationale soorten	
	Vogels	Dieren	Planten	Dieren	Planten
Specifieke beschermde soorten (opzettelijk) te doden of te vangen	11.37	11.46		11.54	
Vaste rust-, voortplanting- en groeiplaatsen te beschadigen, vernielen of wegnemen	11.37	11.46		11.54	
Eieren te beschadigen, rapen of bezitten	11.37	11.46			
Specifieke beschermde soorten (opzettelijk) te (ver)storen	11.37	11.46			
Specifieke beschermde planten te plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen, vernielen			11.46		11.54

Verbodsbepaling

In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) stelt het Rijk algemene regels voor activiteiten in de fysieke leefomgeving

- Vogelrichtlijn 11.37
- Habitat richtlijn 11.46
- Andere beschermde soorten 11.54

Algemene zorgplicht

- Bij het uitvoeren van werk altijd rekening moet houden met alle soorten.
- Daarbij is het belangrijk dat de werkzaamheden niet meer schade toebrengen dan nodig is.
- Deze zorgplicht is altijd van toepassing, ook als een soort niet beschermd is!
- Om tijdens je werkzaamheden deze zorgplicht na te leven, moet je zorgvuldig handelen.

Algemene zorgplicht (1)

- **Voldoende zorg voor:**
 1. Natura 2000-gebieden;
 2. Bijzondere nationale natuurgebieden;
 3. Alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving.

- **Algemene zorgplicht**

De Omgevingswet bevat een algemene zorgplicht. Dit houdt in dat overheden, bedrijven én burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving

Deze algemene zorgplicht is niet van toepassing als er specifieke decentrale of rijksregels zijn. Zoals een specifieke zorgplicht. Zie artikel 1.8 Omgevingswet.



Algemene zorgplicht (2)

De zorg houdt in dat ieder weet of redelijkerwijs vermoedt dat bovenvermelde gebieden en soorten geen nadeel ondervinden gericht op:

1. Voorkomen van schade;
2. Beperken van schade door noodzakelijk te nemen maatregelen;
3. Herstellen van schade.

Aantal beschermde soorten extra waarborgen:
goedgekeurde **GEDRAGSCODE**
(gepubliceerd op www.rvo.nl)



Is hier wel/niet zorgplicht? Wat kan hier aan soorten voorkomen?



<https://www.pzc.nl/rotterdam/maaien-van-de-bermen-moet-dat-nu-wel-absoluut-niet-als-het-aan-natuurpartij-water-natuurlijk-ligt~a42adf1f/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>



Wilgen knotten

Specifieke zorgplicht

- Specifieke zorgplichten borduren voort op de algemene zorgplicht, maar zijn concreter.
- Een specifieke zorgplicht geldt voor specifieke activiteiten voor concreet genoemde belangen. In het [Besluit activiteiten leefomgeving \(Bal\) Klik hier voor uitleg over dit begrip \(opent in popup\)](#) en in het [Besluit bouwwerken leefomgeving \(Bbl\) Klik hier voor uitleg over dit begrip \(opent in popup\)](#) staan specifieke zorgplichten. Deze specifieke zorgplichten maken duidelijk wat er wel en niet moet gebeuren. Bijvoorbeeld dat degene die verantwoordelijk is voor een activiteit, de [beste beschikbare technieken \(BBT\) Klik hier voor uitleg over dit begrip \(opent in popup\)](#) gebruikt.
- De specifieke zorgplichten zijn algemene regels. Deze regels gelden direct voor burgers en bedrijven. Naast het Rijk kunnen andere overheden specifieke zorgplichten opnemen in hun verordeningen of omgevingsplannen.
- Lees meer over [specifieke zorgplicht in het Bal](#).

Vrijstellingen: gedragscodes en omgevingsvergunningen

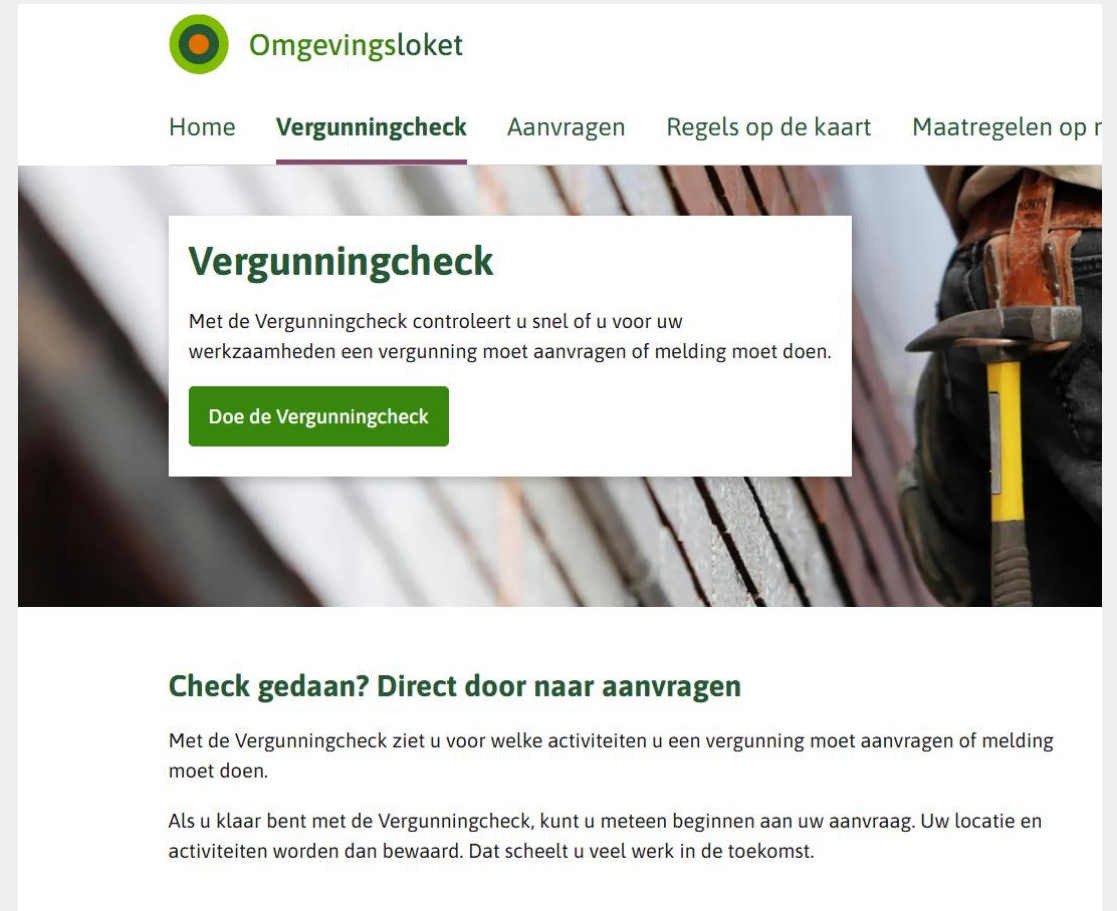
- Staan de werkzaamheden beschreven in een geldige gedragscode, dan de werkzaamheden uitvoeren.
- Staan de werkzaamheden niet beschreven, dan meestal een omgevingsvergunning aanvragen.
- Dit is altijd van toepassing wanneer er beschermde soorten aanwezig zijn.
- Bij uitsluiting van soorten meestal een geldige EWP.

Omgevingsloket in de praktijk

Dit geldt voor:

- aannemers
- hoveniers
- terrein beherende organisaties
- particulieren

Naast een KLIC-melding, dus ook de melding hier maken.



The screenshot shows the Omgevingsloket website interface. At the top, there is a navigation bar with the logo and the text 'Omgevingsloket'. Below the logo, there are navigation links: 'Home', 'Vergunningcheck' (which is underlined), 'Aanvragen', 'Regels op de kaart', and 'Maatregelen op r'. The main content area features a large image of a construction worker in a hard hat and safety vest, holding a yellow tool. Overlaid on this image is a white box with the heading 'Vergunningcheck' and the text: 'Met de Vergunningcheck controleert u snel of u voor uw werkzaamheden een vergunning moet aanvragen of melding moet doen.' Below this text is a green button labeled 'Doe de Vergunningcheck'. Below the image, there is a section titled 'Check gedaan? Direct door naar aanvragen' with the text: 'Met de Vergunningcheck ziet u voor welke activiteiten u een vergunning moet aanvragen of melding moet doen.' and 'Als u klaar bent met de Vergunningcheck, kunt u meteen beginnen aan uw aanvraag. Uw locatie en activiteiten worden dan bewaard. Dat scheelt u veel werk in de toekomst.'

Handhaving

- Medewerkers Provincie
- Medewerkers Gemeente
- Medewerkers Omgevingsdiensten of regionale uitvoeringsdiensten (RUD's)
- Politieambtenaren
- NVWA
- Groene BOA's

Economisch delict (persoonlijk / strafblad)

Geldboete, taakstraf, stilleggen werk, verplicht herstel, claims, negatieve publiciteit, contractbreuk, ontslag



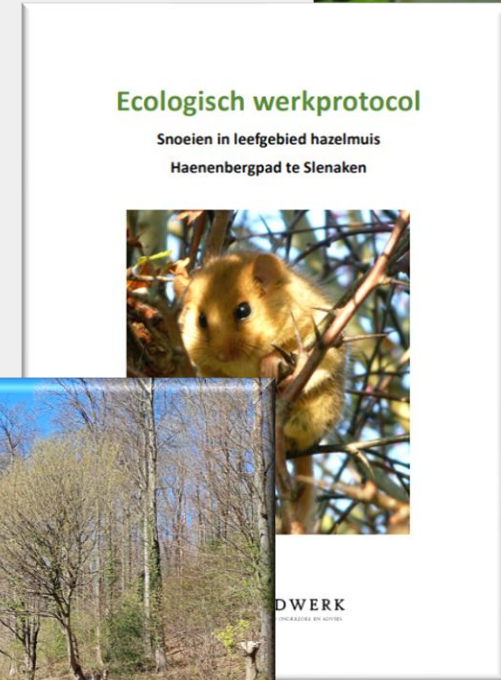
Gevolgen overtreding

- Waarschuwing
- Strafrechtelijke/juridische vervolging
- Geldboete
- Taakstraf
- Stilleggen werk
- Verplicht herstel van de schade (niet altijd mogelijk)
- Gevolgen: imagoschade, claims, geen verlenging bestek/contract, ontslag, enz.



Wat moet je mogelijk in orde hebben?

- De gedragscode (incl. goedkeuring RVO) is aanwezig op de werklocatie
- Het (ecologisch) werkprotocol is aanwezig op de werklocatie
- Het werkprotocol is volledig
- Het werkprotocol is uitgevoerd in het veld
- Het werkprotocol en/of plan van aanpak is bekend bij **alle** aanwezige medewerkers
- Minimaal 1 medewerker met NbO is op de werkplek aanwezig



Oefenvraag hoofdstuk 1

Waar geldt de Omgevingswet?

- A. In de hele Europese Unie
- B. In heel Nederland
- C. Alleen op de plek waar je aan het werk bent

Oefenvraag hoofdstuk 1

Waarvoor is biodiversiteit belangrijk in de natuur?

- A. Hoe meer verschillende soorten hoe stabiel de natuur is
- B. Biodiversiteit is alleen belangrijk bij dieren
- C. Biodiversiteit is alleen belangrijk voor plantengroei

Oefenvraag hoofdstuk 1

Wat wordt er beschermd door de Omgevingswet onderdeel Natuurbescherming?

- A. Natura 2000 gebieden, onze woonomgeving
- B. Bossen, diverse plant- en diersoorten en de Noordzee
- C. Allerlei gebieden, bossen en diverse plant- en diersoorten

Oefenvraag hoofdstuk 1

Op welke wijze worden soorten beschermd?

- A. Door de Europese Unie aangewezen soorten
- B. Door Nederland aangewezen soorten (andere soorten)
- C. Door een opdrachtgever aangewezen soorten (doelsoort)
- D. A, B en C zijn allemaal juist

Hoofdstuk 2 Aantoonbaar Zorgvuldig handelen



Aantoonbaar zorgvuldig handelen

Het aantoonbaar zorgvuldig handelen kan geborgd zijn in de uitvoering op de volgende wijze:

- Minimaal één van de medewerkers of voorman is gecertificeerd.
- De medewerker is geïnformeerd door de opzichter of uitvoerder d.m.v. een werkinstructie over zorgvuldig handelen welke gecertificeerd is NbO niveau 2.
- De beheerder, projectleider of werkvoorbereider, welke gecertificeerd NbO niveau 3 is, stelt een ecologisch werkprotocol op waarin deze de bevindingen en adviezen van een ecologisch deskundige verwerkt.

Verantwoordelijkheid vs. Aansprakelijkheid

Verantwoordelijkheid duidt op de plicht om een taak of handeling uit te voeren of juist te nalaten. Aansprakelijkheid daarentegen omvat de juridische consequenties bij het niet nakomen van die plicht, resulterend in mogelijke vervolging, boetes of schadevergoeding.

Verantwoordelijk (Handelingen)

- Werkgever
- Directievoerder (over bestek)
- (ecologisch) Adviseur
- Opzichter/Uitvoerder
- **Voorman**
- Medewerker
- Assistent medewerker

Aansprakelijkheid (Juridisch)

- Eigenaar van locatie (particulier, bestuur gemeente, bestuur waterschap, enz.)
- Opdrachtgever
- Opdrachtnemer (derden)

Rollen van MBO Niveau in het bedrijf

Niveau 1, 2 medewerker: ontvangt instructie en voert opdracht uit. Werkt samen in ploeg onder aansturing voorman.

Niveau 3 vakbekwaam medewerker: geeft instructie, stuurt aan en voert opdracht uit.

Niveau 4 opzichter uitvoerder: ontvangt opdrachten vanuit de klant. Maakt een plan van aanpak (werkinstructie) en stuurt niveau 2 aan.

HBO Bedrijfsleider eind verantwoordelijk



Taken m.b.t. verantwoording

Risico inventarisatie en evaluatie (RI-E)

Evaluatie: Rondvraag Toolbox, (bijna) ongevallen registratie

Taak Risico Analyse (TRA)

Wordt uitgevoerd en geïnstrueerd door verantwoordelijke leidinggevend

Last Minuut Risico Analyse (LMRA)

Wordt tijdens en werk uitgevoerd door iedereen tijdens de werkdag

Evaluaties dienen uitgevoerd te worden om Ri-e periodiek te kunnen evalueren



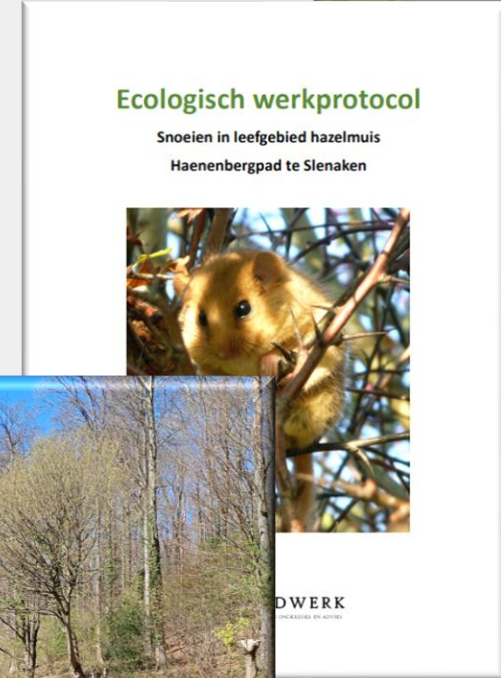
Rollen in relatie tot NbO

- **Niveau Start en 1 NbO:** medewerker ontvangt instructie en voert opdracht uit. Werkt samen in ploeg onder aansturing voorman.
- **Niveau 2 NbO:** vakbekwaam medewerker ontvangt opdracht en instructie van NbO 3 geeft instructie aan medewerkers (Start N1), stuurt aan en voert opdracht uit.
- **Niveau 3 NbO:** opzichter uitvoerder maakt een plan van aanpak op basis van de EWP en stuurt niveau 2 aan. Ontvangt opdrachten en EWP vanuit de klant of het opstellen van een EWP is onderdeel van de opdracht.
- **Ecologisch deskundige** voert onderzoek uit en stelt ecologisch werkprotocol (EWP) op



Wat moet je in orde hebben?

- De gedragscode (incl. goedkeuring RVO) is aanwezig op de werklocatie
- Het (ecologisch) werkprotocol is aanwezig op de werklocatie
- Het werkprotocol is volledig (plan van aanpak is hieruit opgemaakt)
- Het plan van aanpak is uitgevoerd in het veld
- Het werkprotocol en plan van aanpak is bekend bij **alle** aanwezige medewerkers



Concrete taak voor NbO 3



Wat moet jij krijgen?

- Geldige gedragscode of een uitgewerkte omgevingsvergunning
- Ecologisch werkprotocol

Wat moet je doen?

- Een werkinstructie maken op basis van het ecologische werk protocol, gedragscode/omgevingsvergunning en/of activiteitenplan
- Werkinstructie doorzetten naar NbO 2
- Toezien op uitvoering

Concrete taak voor NbO 2



Wat moet jij krijgen?

- Geldige gedragscode, activiteitenplan of een uitgewerkte omgevingsvergunning
- (Ecologisch) werkprotocol
- Uitgewerkt plan van aanpak

Wat moet je doen?

- Werk voorbereiden a.d.h.v. werkinstructie
- Materiaal, middelen en machines organiseren
- Personeel instrueren en controleren

Concrete taak voor NbO 1



Wat moet jij krijgen?

- Geldige gedragscode of een uitgewerkte omgevingsvergunning
- Ecologisch werkprotocol en/of activiteitenplan
- Uitgewerkte werkinstructie
- **Instructie krijgen van NbO 2**

Wat moet je doen?

- Werk uitvoeren a.d.h.v. werkinstructie
- Materiaal middelen machines gebruiken zoals geïnstrueerd is
- Bij onvoorziene zaken; melden aan leidinggevende

Concrete taak voor NbO Start



Wat moet jij krijgen?

- Instructie krijgen van NbO 2 en/ of NbO1

Wat moet je doen?

- Materiaal middelen machines gebruiken zoals geïnstrueerd is
- Bij onvoorziene zaken; melden aan leidinggevende

Oefenvraag hoofdstuk 2

Wat is een onvoorziene/vreemde gebeurtenis welke je moet melden aan de leidinggevende?

- A. Je maait in hoog gras een leeg nest kapot met de bosmaaier in het voorjaar
- B. Je maait in hoog gras een nest met eieren kapot met de bosmaaier in het voorjaar
- C. Vogels vliegen weg als je hoog gras maait met een bosmaaier aan het begin van het najaar

Eisen ecologisch deskundige

Een ecologisch deskundige heeft volgende taken en rollen:

- onderzoek naar aanwezigheid beschermde soorten b.v. NDFF;
- adviseren over schadebeperkende maatregelen;
- adviseren over vrijstellingen en beschikbare gedragscodes;
- adviseren over alternatieve werkwijze, locatie of periode;
- opstellen ecologisch werkprotocol;



Eisen ecologisch deskundige

Een ecologisch deskundige heeft volgende taken en rollen:

- onderzoek naar aanwezigheid beschermde soorten;
- adviseren over schadebeperkende maatregelen;
- adviseren over vrijstellingen en beschikbare gedragscodes;
- adviseren over alternatieve werkwijze, locatie of periode;
- opstellen ecologisch werkprotocol;

Helpen bij de aanvraag van een omgevingsvergunning. Het kan ook zijn dat de ecologisch deskundige wordt ingeschakeld om te controleren/adviseren of de werkzaamheden juist worden uitgevoerd.

Gedragscode

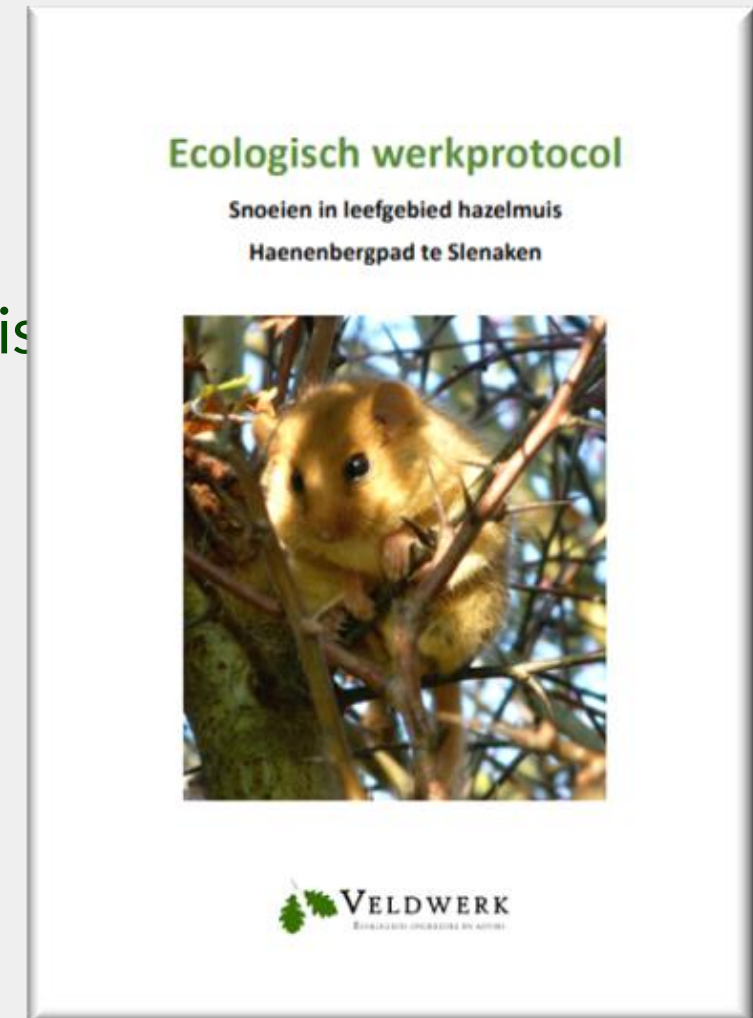
soortenbescherming
bosbeheer 2022



Ecologisch werkprotocol

In het ecologisch werkprotocol staat minimaal de volgende informatie:

- Waar zijn de natuurwaarden (soorten en functies) aanwezig? (Resultaten ecologisch onderzoek)
- Wanneer en door wie (welke ecologisch deskundige) is het onderzoek uitgevoerd?
- Welke maatregelen moeten worden genomen?
- Hoe ziet de planning van de werkzaamheden eruit?
- Bij welke werkzaamheden moet een ecologisch deskundige aanwezig zijn voor begeleiding?
- Contactgegevens van de ecologisch deskundige, te gebruiken bij onvoorziene omstandigheden.



Samenvatting op zorgvuldig handelen

- Opdrachtgever levert informatie(?)
- Inventarisatie (ecologisch deskundige)
- Herkenning elementen en biotopen (ecologisch deskundige)
- Voorbereiding (ecologisch deskundige)
- Ecoloog stelt ecologisch werkprotocol op
- Herkenning elementen en biotoop / habitat (Niveau 2/3)
- Opstellen werkinstructie (Niveau 3)
- Bepalen markering en werkoverleg (Niveau 1/2/3)
- Bepalen werkvolgorde en inzet machines (Niveau 1/2/3)
- Uitvoeren werkzaamheden (in opdracht) (niveau S/1/2)
- Inspelen op onvoorziene omstandigheden en calamiteiten (Niveau S/1/2/3)
- Communiceren (Niveau S/1/2/3)



Bestendig beheer/-gebruik

- Cyclisch / regelmatig onderhoud
- Beheer- en/of onderhoudsplan

Effecten op staat van instandhouding

- Soorten handhaven zich of breiden uit



Ingreep waarbij het beheer in stand blijft

- Veranderen van situaties
- Herstel bepaalde situaties
- Groot onderhoud
- Extensiveren / intensiveren

Effecten op 'staat van instandhouding'

- Soorten raken mogelijk leefgebied/groeiplaats kwijt.
- Populatieherstel mogelijk.



Ruimtelijke ontwikkeling

- Functieverandering of uiterlijke verandering
- Herinrichting
- Reconstructie
- Omvormen groen

Effecten op 'staat van instandhouding'

- Soorten raken leefgebied/groeiplaats kwijt.
- Populatieherstel op locatie vaak niet mogelijk.
(compensatie en mitigatie)



Oefenvraag hoofdstuk 2

- Noem (in groepjes) nog meer voorbeelden van bestendig beheer
 1.
 2.
 3.
 4.
 5.
- Noem (in groepjes) nog meer voorbeelden van ruimtelijke inrichting
 1.
 2.
 3.
 4.
 5.

Gunstige staat van instandhouding, behoud en herstel van aanwezige soort(en)

Overlevingskansen van een complete populatie van een soort moeten gunstig blijven.



Rust- / voortplantingsplaats en essentieel leefgebied

Plekken die dieren (indirect ook planten) gebruiken om te rusten en voort te planten.



Bepalingen

- Bij VR en HR altijd een beschermde soort: geen vergunning of zware toets
- Uitzonderingen: erkend/ wettelijk belang (geen alternatief beschikbaar)



Belangen / Redenen / Voorwaarden	Vogelrichtlijn (EU) 11.37	Habitatrichtlijn soorten (EU) 11.46	Nationale soorten 11.54
Volksgezondheid	X	X	X
Openbare veiligheid	X	X	X
Veiligheid van het luchtverkeer	X		
Bescherming wilde flora en fauna	X	X	X
Dwingende redenen van groot openbaar belang (sociaal, economisch, wezenlijk gunstig effect voor milieu)		X	X
Het algemeen belang			X

De in wet genoemde erkende belangen.



Biotoop

- Deel van een leefgebied van een soort / populatie
- Te dimensioneren eenheid
- Minimaal 1 van de Basisvoorwaarden voor organisme van toepassing (6V's)



Voorwaarde voor een goed biotoop / leefgebied (6 V's)

- Voedsel



- Voortplantingsmogelijkheden



- Vocht



- Verbinding



- Veiligheid



- Variatie



Groepsopdracht

Leg de kaarten van de soorten bij een passend leefgebied / biotoop. Voor de soort zijn diverse V's aanwezig.

- Kaarten A3
 - Bebouwde kom stad / dorp
 - Loof-, naald- of gemengd bos
 - Waterrijkgebied, sloten
 - Landgoed
 - Duinen
 - Grasland / kruiden
 - Park
 - Heide
 -



Voorbeeld leefgebied das (meerdere biotopen)

- **Voedsel:** (natte) graslanden en akkers
- **Vocht:** open water (beken, sloten poelen)
- **Veiligheid:** voldoende dekking dmv landschappelijke elementen en burchten
- **Voortplantingsmogelijkheden:** hoge droge plekken in bos
- **Verbinding:** contact mogelijkheden in de buurt
- **Variatie:** landschapsafwisseling
- **Rust en verblijfplaats:** Burcht



Territorium

- Een territorium is bij dieren een tegen soortgenoten verdedigd leefgebied, hetzij door een individu, hetzij door een sociale groep. Het is een gebied om voedsel te zoeken en de jongen te verzorgen.
- Een territorium wordt verkregen en behouden door te vechten, te dreigen te zingen e.d.



Zorgvuldig handelen

Voorbeeld vleermuis

- Behoud van aanwezige soort(en)
- Behoud aanwezige rust- en voortplantingsplaatsen
- Behoud functionaliteit aanwezige rust- en voortplantingsplaatsen
- Behoud van essentieel biotoop c.q. leefgebied



Voorkomen nadelige effect(en)

- Werken buiten de kwetsbare periode bij essentieel leefgebied en/of rust- en voortplantingsplaatsen (functionaliteit van de locatie voor de aanwezige soort)!
- Voldoende afstand houden bij rust- en voortplantingsplaatsen om verstoring te voorkomen!
- Voorkomen van nadelige effecten aan (individuen van) soorten (en biotoop/leefomgeving)!

Maand▶	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
▼ Soortgroep												
Vogels	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Amfibieën	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Reptielen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zoogdieren	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vaatplanten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dagvlinders	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■



Beperken nadelige effect(en)

In bepaalde situaties is het op basis van een passende gedragscode in beperkte mate toegestaan verblijfplaatsen te beschadigen, vernielen of individuen te vangen of te verstoren.

- Werkzaamheid valt onder het wettelijk belang.
- Werkzaamheid moet op die locatie en dat moment worden uitgevoerd (noodzaak aantonen!) of calamiteit.
- Werkzaamheid moet op een specifieke manier worden uitgevoerd (werkwijze onderbouwen!).



Maatregelen verbodsbepalingen

Verbodsbepalingen voorkomen door:

- **Voortoets / Quickscan en/of Natuurtoets** inzicht te krijgen in lokale omstandigheden
- **Mitigatie** Schade verzachten verminderen. Blijvende of tijdelijke maatregelen.



Mitigerende maatregelen

Soorten/ populaties aanmoedigen om op eigen kracht te kunnen verplaatsen



Maatregelen verbodsbepalingen

Verbodsbepalingen voorkomen door:

- **Voortoets / Quickscan en/of Natuurtoets** = inzicht te krijgen in lokale omstandigheden
- **Compensatie** (alternatieve leefomgeving) = op een andere locatie aanleggen (biotoop) ter vervanging van een oud leefgebied / rust- of verblijfplaats.



Compenserende maatregelen

- Op een andere plek nieuw gebied inrichten
- Soorten verplaatsen



Praktijkvoorbeelden

Noem voorbeelden van projecten waarbij rekening gehouden is met (beschermde) flora en fauna!



Oefenvraag hoofdstuk 2

Welke markering kan toegepast worden bij een beschermd nest?
Wat is hier het beste antwoord?

A. pion



B. jalon



C. nestbeschermer



D. allen zijn mogelijk

Oefenvraag hoofdstuk 2

Wie moet voordat het werk start inventariseren of er beschermde soorten aanwezig zijn?

- A. De medewerker
- B. De voorman
- C. De uitvoerder
- D. De ecologisch deskundige

Oefenvraag hoofdstuk 2

Tijdens het werk worden er konijnenholen gevonden. Je hebt hier niks over gehoord of gelezen in de werkinstructie. Moet je deze melden aan de voorman?

- A. Nee, je hoeft konijnenholen alleen te melden als ze grote gevolgen hebben voor de werkzaamheden.
- B. Ja, je moet elk konijnenhol altijd direct melden aan je voorman.
- C. Nee, je kan er gewoon omheen werken zonder dat de konijnen er last van hebben



Oefenvraag hoofdstuk 2

Wat is bestendig beheer en onderhoud?

- A. Knotten van wilgenbomen
- B. Het verwijderen van een haag
- C. Het inzaaien van een stuk terrein met een wilde bloemenmengsel
- D. Het dempen van een sloot

Oefenvraag hoofdstuk 2

Wat is ruimtelijk ontwikkeling en inrichting?

- A. Het dunnen van bosplantsoen
- B. Het uitmaaien van een sloot in oktober
- C. Het verwijderen van een blokhut
- D. Het verven van het houtwerk van een bedrijfsloods

Hoofdstuk 3 Gedragcodes



Gedragscode

- Een gedragscode beschrijft werkwijzen om werkzaamheden die mogelijk schade veroorzaken aan beschermde soorten, toch uit te voeren d.m.v. zorgvuldig handelen
Dit slaat op schade voorkomen, beperken en/of herstellen
- Gedragscode wordt 'vooral' toegepast bij bestendig beheer.
- Als werkzaamheden niet in een gedragscode staan, maar wel schade kunnen veroorzaken, is een omgevingsvergunning nodig.

Omgevingsvergunning

- Als werkzaamheden niet in een gedragscode staan, maar wel schade kunnen veroorzaken is een omgevingsvergunning nodig.
- Een omgevingsvergunning wordt door de opdrachtgever/opdrachtnemer aangevraagd bij het bevoegd gezag.
- In deze aanvraag staan mitigerende en compenserende maatregelen om schade te voorkomen of te beperken.
- Na goedkeuring worden deze maatregelen uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol.

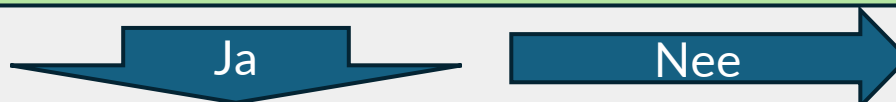
Stroomschema; werken met of zonder gedragscode

A Komen er beschermde soorten voor in het gebied?



Geen omgevingsvergunning nodig

B worden er verbodsbepalingen overtreden?



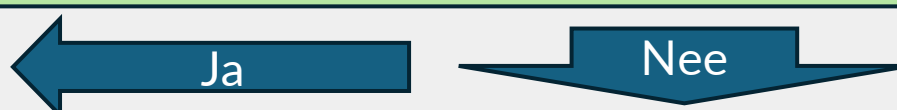
Geen omgevingsvergunning nodig

C Vallen de soorten onder vrijstellingen



Geen omgevingsvergunning nodig

D Is er een alternatieve oplossing mogelijk?



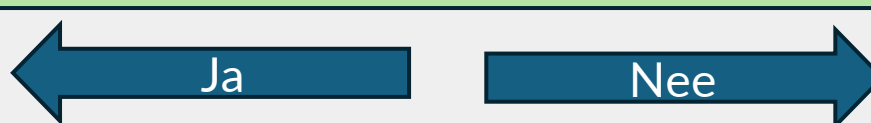
Werken volgens voorgeschreven gedragscode

E Is er spraken van wettelijk belang?



Omgevingsvergunning onder voorwaarden

F Is er een negatief effect op de instandhouding?



Geen omgevingsvergunning mogelijk

Omgevingsvergunning onder voorwaarden

Verdiepingsopdracht gedragscodes

Onderzoek in div. gedragscodes de maatregelen die je moet nemen bij de volgende werkzaamheden en schrijf deze per gedragscode op.

Geef daarbij de verschillen en de overeenkomsten per gedragscode op

Maatregelen:

- Dunnen van bosplantsoen
- 1 maal jaarlijks maaien van kruidachtige vegetatie
- Knotten van oude knotbomen
- Onderhouden van amfibieën poel of sloten

Oefeningen

Gedragscode(s)

Wat is een gedragscode?

Welke zijn bekend?

Waar kan men deze vinden.

Wat moet je doen wanneer er een gedragscode niet te vinden is bij de RVO

[Overzicht gedragscodes | RVO.nl](https://www.rvo.nl/overzicht-gedragscodes)



Gedragscode soortenbescherming gemeenten 2025

Versie 2 juni 2025

Geldigheidstermijn van 9 juni 2025 tot en met 31 maart 2030

Bestendig beheer

Wat betekenen de begrippen:

- **bestendig beheer in de groenvoorziening / natuur?**
- **zorgvuldig handelen in de groenvoorziening / natuur?**

- Noem voorbeelden:

Communicatie

- Wie stelt **informatie beschikbaar** over beschermde flora en fauna?
- Op welke wijze wordt informatie vastgelegd?
- Wie maakt a.d.h.v. deze info een plan van aanpak en de werkinstructie?
- Wie is er verantwoordelijk, wanneer er de wet overtreden wordt?
- Wie instrueerde de medewerkers op de werkvloer?
- Met welke wet wordt overtreding beboet?
- Welke consequenties kan dat voor jou zelf betekenen?

Beschermde soorten

- Welke flora en fauna is beschermd?
- Noem een paar voorbeelden!



Praktijkvoorbeeld Groen

Noem (een) voorbeelden uit de praktijk hoe flora en/of fauna beschermd kan worden waarbij bomen gesnoeid moeten worden!

Casus: Wat zie je hier? En geef commentaar!



Praktijkvoorbeeld Groen/Infra

Noem (een) voorbeelden uit de praktijk hoe flora en/of fauna beschermd kan worden bij het onderhoud of verstevigen van de berm!

Casus: Wat zie je hier? En geef commentaar!



Praktijkvoorbeeld waterschap

Noem (een) voorbeelden uit de praktijk hoe flora en/of fauna beschermd kan worden waarbij sloten geschoond / gemaaid moeten worden!

Casus:

Wat zie je hier? En geef commentaar!



Praktijkvoorbeeld Bos- en Natuurbeheer

Noem (een) voorbeelden uit de praktijk hoe flora en/of fauna beschermd kan worden waarbij een bos gedund moet worden!

Casus: Wat zie je hier? En geef commentaar!



Hoofdstuk 4 Soortenlijst



35.

- nest in zandige en kleiige bodems
- in kolonie + individueel



Verblijf/activiteit	jan	feb	ma	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Toelichting
verblijf													Insporing en bodemdekknig
voortplanting													

ANTWOORDEN

10. Kievit

- Weidevogel
- Komt zelden voor in gebieden met veel predatoren en bebossingen en boomranden



Verblijf/activiteit	jan	feb	ma	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Toelichting
paartijd/broedtijd													

13. Rosse Vleermuis

- bomen met holtes, spleten, rottingsgaten, losse schors
- in bossen, parken, lanen, tuinen en langs wegen



Verblijf/activiteit	jan	feb	ma	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Toelichting
Verblijfplaats in bomen													

20. Boommarter

- Holten van minimaal 5 cm doorsnede
- Meerder ingangen
- Komt vaak voor in Eiken en Beuken



Verblijf/activiteit	jan	feb	ma	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Toelichting
nest													
jongen													Paartijd augustus

25. Ringslang

- broeihoop
- onder takken, stammen, stenen



Verblijf/activiteit	jan	feb	ma	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Toelichting
winter													
paartijd													

35. Grasbij

- nest in zandige en kleiige bodems
- in kolonie + individueel



Verblijf/activiteit	jan	feb	ma	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Toelichting
verblijf													Insporing en bodembedekking
voortplanting													